

Thực hiện Nghị quyết Đại hội lần thứ X của Đảng trong ngành Tổ chức Nhà nước - một vài suy nghĩ

TS. VĂN TẮT THU (*)

Dại hội đại biểu toàn quốc lần thứ X của Đảng đã thông qua báo cáo chính trị, báo cáo về phương hướng nhiệm vụ phát triển kinh tế xã hội 5 năm 2006-2010 và báo cáo về công tác xây dựng Đảng của Ban Chấp hành TW khoá IX trình Đại hội. Cùng với việc kiểm điểm đánh giá những thành tựu đạt được trong thời gian qua báo cáo cũng chỉ ra những khuyết điểm yếu kém liên quan đến các lĩnh vực tổ chức bộ máy nhà nước, cải cách hành chính, công tác cán bộ, công chức, đấu tranh phòng chống tham nhũng. Cụ thể như:

"Bộ máy nhà nước chậm đổi mới, chưa theo kịp yêu cầu của công cuộc phát triển kinh tế - xã hội; những yếu kém của bộ máy quản lý nhà nước và công tác cán bộ chậm được khắc phục. Cải cách hành chính chưa đạt yêu cầu, chưa gắn với xây dựng và chỉnh đốn Đảng, với

đổi mới phương thức và nâng cao hiệu quả hoạt động của Quốc hội... Năng lực và phẩm chất của nhiều cán bộ, công chức còn yếu, một bộ phận không nhỏ thoái hoá, biến chất. Dân chủ ở nhiều nơi bị vi phạm, kỷ cương phép nước chưa nghiêm. Quan liêu, tham nhũng, lãng phí còn nghiêm trọng, đặc biệt là tình trạng nhũng nhiễu, cửa quyền, thiếu trách nhiệm của một bộ phận không nhỏ cán bộ, công chức, nhất là ở các cơ quan giải quyết công việc cho dân và doanh nghiệp. Bộ máy chính quyền cơ sở nhiều nơi còn yếu kém" (1).

"Nhiều khuyết điểm, yếu kém trong công tác cán bộ chậm được khắc phục, nhất là việc quản lý, giáo dục, rèn luyện cán bộ về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, thực hành dân chủ và chế độ trách nhiệm trong công tác. Chậm đổi mới cơ chế, phương pháp và quy trình đánh giá, bổ nhiệm, miễn

nhiệm, từ chức đối với cán bộ. Chưa kiên quyết và thiếu những quy chế có hiệu lực để sắp xếp, bố trí lại đội ngũ cán bộ, thay thế kịp thời những cán bộ yếu kém về phẩm chất và năng lực, để công việc trì trệ; hầu như chỉ khi cán bộ bị kỷ luật hoặc vi phạm pháp luật mới thay thế được. Chưa có chính sách đủ hiệu lực khơi dậy tài năng và thu hút nhân tài vào các lĩnh vực quan trọng. Chậm khắc phục tình trạng cục bộ, khép kín, hẫng hụt cán bộ ở các địa phương, ngành" (2).

Đồng thời trong các báo cáo trình Đại hội cũng chỉ ra các nguyên nhân của những yếu kém và bài học kinh nghiệm là "do công tác CCHC còn chậm và kém hiệu quả; công tác tổ chức, cán bộ chậm đổi mới, chưa đáp ứng yêu cầu" (3).

"Một bộ phận cán bộ, đảng viên, kể cả một số cán bộ chủ chốt, yếu kém về phẩm chất và năng lực, vừa thiếu tính tiên phong, gương mẫu, vừa không đủ trình độ

(*) Viện trưởng

Viện Nghiên cứu khoa học Tổ chức Nhà nước - Bộ Nội vụ

hoàn thành nhiệm vụ. “Quan liêu, tham nhũng, lãng phí chưa bị đẩy lùi” (4).

Bài học về công tác tổ chức thực hiện và tuyển chọn, bố trí đúng cán bộ: phải tuyển chọn, bố trí đúng cán bộ đáp ứng được yêu cầu công việc; phải giao nhiệm vụ rõ ràng và quyền hạn tương xứng cho người đứng đầu từng tổ chức, từng đơn vị, kể cả quyền hạn về tổ chức bộ máy và nhân sự; đồng thời phải yêu cầu rất cao về trách nhiệm đối với cán bộ, nhất là người đứng đầu, khi không hoàn thành được nhiệm vụ, công việc trì trệ hoặc có sai phạm, khuyết điểm phải xử lý nghiêm minh kịp thời, kể cả thay thế. Phải có quy chế cụ thể về công tác cán bộ để đáp ứng được yêu cầu này” (5).

Đại hội đã đề ra các quan điểm, chủ trương, đường lối, nhiệm vụ, mục tiêu lớn về xây dựng và bảo vệ đất nước, xây dựng Đảng trong 5 năm tới (2006-2010). Một trong các nhiệm vụ quan trọng là “phát huy dân chủ, tiếp tục xây dựng và hoàn thiện nhà nước pháp quyền XHCN”, “bảo đảm nguyên tắc tất cả quyền lực nhà nước đều thuộc về nhân dân; quyền lực nhà nước là thống nhất, có sự phân công và phối hợp giữa các cơ quan trong việc thực hiện quyền lập pháp, hành pháp và tư pháp”, “đẩy mạnh CCHC đổi mới tổ chức và hoạt động của Chính phủ”, “xây dựng hệ thống cơ quan tư pháp trong sạch, vững mạnh, dân chủ,

nghiêm minh, bảo vệ công lý, quyền con người”, “tổ chức hợp lý chính quyền địa phương”, “cơ cấu lại đội ngũ CBCCC”. Đó là các nội dung, nhiệm vụ quan trọng liên quan nhiều đến chức năng, nhiệm vụ của Bộ Nội vụ và của ngành Tổ chức nhà nước (rộng hơn là của ngành Nội vụ). Quán triệt Nghị quyết Đại hội X của Đảng, trong thời gian tới ngành Tổ chức Nhà nước cần tập trung chỉ đạo thực hiện tốt các nhiệm vụ trọng tâm sau:

1- Nghiên cứu xây dựng hoàn thiện hệ thống thể chế về tổ chức, nhân sự và cơ chế hoạt động của bộ máy hành chính nhà nước:

- Nghiên cứu sửa đổi Luật Tổ chức Chính phủ; Luật Tổ chức HĐND và UBND các cấp; hoàn thiện để Chính phủ trình Quốc hội, Ủy ban Thường vụ Quốc hội ban hành Luật về Hội, Pháp lệnh Dân chủ cơ sở; chuẩn bị các nghị định mới thay thế các nghị định hiện hành về chức năng, nhiệm vụ, cơ cấu tổ chức của các bộ, ngành theo các quy định của Luật Tổ chức Chính phủ sửa đổi.

- Nghiên cứu xây dựng Luật Công vụ và các văn bản hướng dẫn thực hiện Luật Công vụ.

- Nghiên cứu xây dựng Luật Phân cấp chức năng, nhiệm vụ, thẩm quyền giữa Trung ương và chính quyền địa phương.

- Nghiên cứu trình Chính phủ ban hành Nghị quyết về

xã hội hoá các hoạt động sự nghiệp, dịch vụ công.

2- Nghiên cứu kiện toàn bộ máy hành chính, xây dựng nền hành chính nhà nước dân chủ, trong sạch vững mạnh, từng bước hiện đại:

- Đẩy mạnh cải cách hành chính, “đổi mới tổ chức và hoạt động của Chính phủ theo hướng xây dựng cơ quan hành pháp thống nhất, thông suốt, hiện đại. Luật hoá cơ cấu tổ chức của Chính phủ; tổ chức bộ quản lý đa ngành, đa lĩnh vực, bảo đảm tinh gọn và hợp lý. Phân cấp mạnh, giao quyền chủ động hơn nữa cho chính quyền địa phương, nhất là trong việc quyết định về ngân sách, tài chính, đầu tư, nguồn nhân lực, thực hiện nghĩa vụ tài chính đối với Trung ương” (6).

- Điều chỉnh chức năng của Chính phủ đúng với vai trò là cơ quan hành chính nhà nước cao nhất. Xác định rõ phạm vi và nội dung quản lý nhà nước về kinh tế, xã hội phù hợp với yêu cầu phát triển; Chính phủ tập trung vào việc hoạch định thể chế, chính sách, xây dựng giải pháp, cải cách thủ tục hành chính, tạo lập môi trường pháp lý thuận lợi cho các hoạt động kinh tế xã hội; nâng cao năng lực và hiệu quả chỉ đạo thực hiện, kiểm tra thanh tra thực hiện thể chế; xác định rõ phạm vi và nội dung quản lý nhà nước về kinh tế xã hội của cơ quan công quyền các cấp.

- Cơ cấu lại bộ máy Chính phủ theo hướng giảm các đầu mối, phù hợp với yêu cầu đổi mới chức năng, nhiệm vụ. Cơ cấu lại các cơ quan trong hệ thống hành chính nhà nước các cấp, giảm cấp phó, bỏ cấp trung gian; giảm bộ phận phục vụ trong cơ quan hành chính, chuyển sang hình thức hợp đồng dịch vụ; phân cấp mạnh cho cấp dưới gắn với hướng dẫn và thực hiện thanh tra, kiểm tra của cấp trên.

- Kiện toàn tổ chức, bộ máy của Chính phủ theo hướng tinh gọn, hiệu lực, hiệu quả, xây dựng bộ đa ngành, đa lĩnh vực, tập trung làm nhiệm vụ quản lý nhà nước, bỏ chế độ chủ quản đối với doanh nghiệp. Xây dựng nền hành chính nhà nước dân chủ, trong sạch, vững mạnh, từng bước hiện đại.

- Nâng cao chất lượng hoạt động của HĐND và UBND, bảo đảm quyền tự chủ và tự chịu trách nhiệm của chính quyền địa phương trong phạm vi được phân cấp. Phát huy vai trò giám sát của HĐND. Đối với chính quyền địa phương, định rõ những loại việc Ban Chấp hành Đảng bộ, Ban Thường vụ cho ý kiến trước khi Hội đồng Nhân dân, Ủy ban Nhân dân quyết định thực hiện; những loại việc do ban chấp hành, ban thường vụ cho ý kiến trước khi HĐND, UBND quyết định theo thẩm quyền. Tổ chức hợp lý chính quyền địa phương, điều chỉnh cơ cấu chính quyền địa

phương phù hợp với những thay đổi chức năng, nhiệm vụ. Phân biệt rõ những khác biệt giữa chính quyền nông thôn và chính quyền đô thị để tổ chức bộ máy phù hợp.

- Phát huy sự đa dạng về tổ chức và đổi mới phương thức hoạt động của các tổ chức đoàn thể, các tổ chức phi chính phủ trong việc tham gia xây dựng và thực hiện các chủ trương của Đảng, chính sách và pháp luật của Nhà nước, khắc phục tình trạng hành chính hoá các tổ chức quần chúng; phát triển nhiều hình thức tự quản của dân hoạt động theo pháp luật.

3- Xây dựng đội ngũ CBCCC, chế độ công vụ rõ ràng, minh bạch:

- Xây dựng đội ngũ cán bộ đồng bộ, có cơ cấu hợp lý, chất lượng tốt, nhất là đội ngũ cán bộ lãnh đạo kế tiếp vững vàng. Có cơ chế, chính sách bảo đảm phát hiện, đánh giá, tuyển chọn, đào tạo, bồi dưỡng, trọng dụng và đãi ngộ xứng đáng người có đức, có tài, là đảng viên hay chưa là đảng viên.

- Cơ cấu lại đội ngũ cán bộ, công chức và đào tạo bồi dưỡng theo yêu cầu nâng cao chất lượng cả về năng lực và phẩm chất đạo đức. Nhiệm vụ quan trọng nhất là xây dựng đội ngũ cán bộ lãnh đạo, trước hết là cán bộ lãnh đạo cấp trước chiến lược và người đứng đầu tổ chức các cấp, các ngành của hệ thống chính trị... quan tâm xây dựng đội ngũ cán bộ trẻ, cán bộ nữ, cán bộ dân tộc thiểu số, cán bộ

xuất thân từ công nhân, con em những gia đình có công với cách mạng. Thực hiện chế độ trách nhiệm trong đề cử, bổ nhiệm chức vụ lãnh đạo theo hướng cấp trưởng giới thiệu cấp phó, cấp sử dụng trực tiếp giới thiệu để cấp có thẩm quyền xem xét, quyết định. Nghiên cứu áp dụng cơ chế thủ trưởng cơ quan hành chính cấp trên bổ nhiệm chức danh người đứng đầu cơ quan hành chính cấp dưới. Có cơ chế kịp thời đưa ra khỏi bộ máy nhà nước những công chức không xứng đáng, kém phẩm chất và năng lực.

- Đổi mới chính sách cán bộ và công tác quản lý cán bộ, xây dựng chế độ công vụ rõ ràng, minh bạch, đội ngũ cán bộ, công chức có đủ phẩm chất và năng lực gắn với chế độ hưởng thụ thoả đáng và công bằng. Thực hiện đầy đủ nguyên tắc công khai, minh bạch, dân chủ và phục vụ nhân dân đối với các cơ quan và công chức nhà nước.

- Đổi mới mạnh mẽ công tác cán bộ, bảo đảm thật sự dân chủ, khoa học, công minh. Xây dựng và hoàn thiện chế độ bầu cử, cơ chế bổ nhiệm và miễn nhiệm cán bộ; mở rộng quyền đề cử và tự ứng cử, giới thiệu nhiều phương án nhân sự để lựa chọn; thực hiện bầu cử có số dư, mở rộng quyền tiến cử và tự ứng cử, giới thiệu nhiều phương án nhân sự trong bầu cử và bổ nhiệm cán bộ. Thực hiện tốt các cơ chế tuyển chọn, bổ nhiệm, bổ nhiệm lại,

quản lý, giám sát cán bộ sau bầu cử, bổ nhiệm; các quy định về quyền hạn, trách nhiệm của người đứng đầu, của các thành viên trong tập thể lãnh đạo, của cơ quan sử dụng cán bộ và cơ quan tham mưu trong công tác cán bộ. Đổi mới và thực hiện tốt chế độ bỏ phiếu tín nhiệm, cho từ chức, thôi chức, miễn chức và cách chức đối với những cán bộ phạm khuyết điểm hoặc không hoàn thành nhiệm vụ... Mở rộng phân cấp quản lý đi đôi với tăng cường kiểm tra công tác cán bộ.

- Có cơ chế, chính sách phát hiện, tuyển chọn, đào tạo, bồi dưỡng, trọng dụng và đãi ngộ xứng đáng người có đức, có tài; thay thế kịp thời những người kém năng lực và kém phẩm chất, có khuyết điểm nghiêm trọng.

- Khắc phục những biểu hiện cá nhân, cục bộ, không công tâm, nể nang, tùy tiện trong công tác cán bộ.

- Tăng cường trách nhiệm của cán bộ, đảng viên là thủ trưởng cơ quan nhà nước. Cơ quan nào vi phạm chính sách, pháp luật, để xảy ra tình trạng tiêu cực, mất đoàn kết nội bộ thì người đứng đầu phải chịu trách nhiệm.

- Đổi mới mạnh mẽ, triển khai đồng bộ các khâu : đánh giá, quy hoạch, đào tạo, bồi dưỡng, luân chuyển, bố trí, sử dụng, xây dựng và thực hiện chính sách cán bộ...

- Tiếp tục cải cách chế độ tiền lương nhất là chế độ tiền lương đối với cán bộ, công

chức, thực hiện tốt chính sách đối với cán bộ lão thành cách mạng, cán bộ tiền khởi nghĩa, cán bộ hưu trí; có quy định về kiểm soát, giám sát thu nhập của cán bộ, công chức.

4- Đẩy mạnh cải cách hành chính:

- Đẩy mạnh cải cách hành chính công, nâng cao hiệu lực quản lý nhà nước về kinh tế xã hội, "cải cách các thủ tục hành chính tạo lập môi trường pháp lý thuận lợi cho các hoạt động kinh tế xã hội". Đẩy mạnh cải cách hành chính được coi đây là nhiệm vụ thường xuyên của tất cả các tổ chức trong hệ thống chính trị.

- Đẩy mạnh cải cách hành chính; thực hiện cơ chế giám sát của nhân dân, thông qua các đại diện trực tiếp và gián tiếp, đối với đảng viên, công chức, cơ quan, đơn vị. Bảo đảm công khai, minh bạch các hoạt động kinh tế, tài chính trong các cơ quan hành chính, các đơn vị cung ứng dịch vụ công và doanh nghiệp nhà nước.

- Tách các hoạt động công quyền với các hoạt động cung ứng dịch vụ công cộng để các tổ chức cung ứng dịch vụ công cộng thực hiện cơ chế tự chủ, tự chịu trách nhiệm về thực hiện nhiệm vụ, tổ chức bộ máy, nhân sự và tài chính.

- Tiếp tục cải cách thủ tục hành chính, phân cấp và làm rõ quyền hạn, trách nhiệm của từng cấp, từng ngành, từng đơn vị và người

đứng đầu cơ quan; thu gọn đầu mối trong việc giải quyết mọi công việc hành chính giữa dân và doanh nghiệp; công khai các thủ tục hành chính để dân biết, thực hiện và giám sát.

5- Phòng, chống tham nhũng và thực hành tiết kiệm, chống lãng phí:

- Cấp ủy và các tổ chức Đảng, cơ quan nhà nước, các đoàn thể nhân dân, cán bộ lãnh đạo, trước hết là cán bộ cấp cao, phải trực tiếp tham gia và đi đầu trong việc phòng, chống tham nhũng, lãng phí.

- Xử lý nghiêm minh, kịp thời, công khai cán bộ, công chức tham nhũng, không phân biệt chức vụ và địa vị xã hội, còn đương chức hay đã nghỉ việc.

- Các ngành, các cấp, các cơ quan, đơn vị phải xây dựng chương trình hành động phòng, chống tham nhũng; nói đi đôi với làm, làm kiên quyết, triệt để. Tập trung chỉ đạo, kiểm tra, thanh tra phòng, chống tham nhũng trong một số lĩnh vực trọng điểm, như : tuyển dụng, đề bạt, bố trí cán bộ. ..

- Xử lý kịp thời, nghiêm minh, công khai theo kỷ luật Đảng và pháp luật của nhà nước đối với những cán bộ, công chức tham nhũng bao che cho tham nhũng... dù người đó ở chức vụ nào, đương chức hay đã nghỉ hưu (T 289- Báo cáo của Ban Chấp hành TW khoá IX về xây dựng Đảng).

- Hoàn thiện cơ chế dân

chủ, thực hiện tốt quy chế dân chủ ở cơ sở; phát huy vai trò của cơ quan dân cử, Mặt trận Tổ quốc, các tổ chức chính trị - xã hội và nhân dân trong việc giám sát cán bộ, công chức và cơ quan công quyền, phát hiện, đấu tranh với các hiện tượng tham nhũng.

Trên đây là những nhiệm vụ trọng tâm của ngành quán triệt triển khai thực hiện Nghị quyết Đại hội X của Đảng, để thực hiện có kết quả các nhiệm vụ trên cần phải có các giải pháp sau:

1. Tổng kết kinh nghiệm thực tiễn triển khai thực hiện các Nghị quyết của Đảng về cải cách, kiện toàn bộ máy hành chính nhà nước, kế thừa và phát huy các kết quả, các kinh nghiệm đạt được; chọn khâu đột phá trong giải quyết các nhiệm vụ nói trên. Trọng tâm của nhiệm vụ xây dựng thể chế là nghiên cứu sửa đổi, hoàn chỉnh: Luật Tổ chức Chính phủ và Luật Tổ chức Chính quyền địa phương, xây dựng trình cấp có thẩm quyền ban hành và triển khai thực hiện Luật về Hội, Luật Công vụ; đẩy mạnh và giải quyết căn bản vấn đề phân cấp thẩm quyền trách nhiệm giữa Trung ương và địa phương, vấn đề xã hội hoá các hoạt động sự nghiệp, dịch vụ công. Trọng tâm của xây dựng đội ngũ cán bộ, công chức nhà nước là phân biệt rõ giữa công chức hành chính với viên chức sự nghiệp, tập trung đào tạo, bồi dưỡng nâng cao chất lượng cán bộ,

công chức hành chính và cán bộ chính quyền cơ sở.

2. Rà soát chức năng, nhiệm vụ, sắp xếp tổ chức bộ máy, tinh giản biên chế, cải cách chế độ tiền lương v.v... phải tiến hành đồng bộ. Đồng thời khắc phục triệt để tư tưởng bao cấp, cào bằng, bình quân chủ nghĩa, đặc ân, đặc quyền trong xây dựng và thực hiện các chế độ, chính sách về tổ chức bộ máy, biên chế, tiền lương và sắp xếp bố trí sử dụng cán bộ, công chức trong bộ máy hành chính.

3. Kiện toàn bộ máy, xây dựng nền hành chính chính quy hiện đại; xây dựng đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức chuyên nghiệp, tinh thông cần mẫn là công bộc của dân; xây dựng chế độ công vụ rõ ràng, minh bạch, xây dựng củng cố chính quyền địa phương; cải cách hành chính v.v... là các vấn đề khó khăn và phức tạp. Để giải quyết thành công cần phải dựa trên các quan điểm nêu trong Nghị quyết Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ X của Đảng, đồng thời phải dựa trên những cơ sở lý luận và thực tiễn vững chắc của khoa học tổ chức, pháp lý, tổ chức lao động và các lĩnh vực khoa học, công nghệ khác. Cần đẩy mạnh công tác nghiên cứu khoa học trên các lĩnh vực tổ chức bộ máy, thể chế vận hành bộ máy; biên chế và cơ cấu cán bộ cũng như tổ chức phân công lao động trong bộ máy; chế độ chính sách đối với con người trong bộ máy v.v...

4- Cùng với việc xác định

rõ nội dung quản lý hành chính nhà nước của Chính phủ, của các ngành, các cấp, việc đẩy mạnh phân cấp nhiệm vụ thẩm quyền, trách nhiệm giữa Trung ương và địa phương, việc xã hội hoá các hoạt động sự nghiệp dịch vụ công cần tăng cường kiểm tra của Chính phủ, của các bộ, ngành Trung ương, của các cấp hành chính trong triển khai thực hiện các nội dung, nhiệm vụ được phân cấp. Phân cấp là để tạo điều kiện cho cấp dưới, cấp cơ sở trong khuôn khổ quy định của pháp luật được chủ động, sáng tạo tìm các giải pháp tốt nhất để thực hiện các nhiệm vụ được giao đạt hiệu quả cao hơn. Tuyệt đối không được quan niệm phân cấp là việc phó thác nhiệm vụ và trách nhiệm cho cấp dưới, cấp cơ sở thực hiện còn cấp trên không có trách nhiệm gì với chức năng, nhiệm vụ quản lý nhà nước của mình.

Với tinh thần đổi mới, tinh thần cải cách, cán bộ, công chức ngành Tổ chức Nhà nước phải gương mẫu đi đầu và quyết tâm thực hiện tốt các nhiệm vụ nói trên, góp phần tích cực thực hiện thành công Nghị quyết Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ X.

(1) Xem Văn kiện Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ X, NXB - Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2006 - Trang 175, 176.

(2) Sđđ - Trang 171, 272.

(3) Sđđ - Trang 176.

(4), (5) Sđđ - Trang 66, 178, 182.

(6) Sđđ - Trang 127.